

державних символів України?». Після постановки основних питань, з метою більш глибоко дослідження ставлення дитини до державних символів країни, можна використовувати додаткові питання, як-от: «Як потрібно поводитися, коли звучить гімн?», «Де ви ще чули цю мелодію?», «Які почуття у вас викликає ця мелодія?». З метою розширення можливостей діагностування обізнаності дітей символікою українського народу, можна проводити роботу за картками, на яких зображені і інші віковічні символи України (вишитий рушник, вишиванка, біла хата, соняшник, лелека, мальви тощо).

Отже, приходимо до висновку, що формування патріотичних почуттів в дошкільнят краще всього відбувається завдяки цілеспрямованому виховному процесу із залученням дітей до акцій патріотичного змісту, різноманітних квестів, вікторин, патріотичних ігор, зустрічей з воїнами ЗСУ, волонтерами, ветеранами, культурними діячами краю, обговорення книжкових виставок на патріотичну тематику, а також цілої системи виховних заходів національно-патріотичного спрямування. При цьому надважливо, щоб всі методи роботи були підпорядковані єдиній меті – сформувати почуття патріотизму в маленьких українців, відчуття єдності їхньої долі з долею України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богущ А. Національно-патріотичне виховання в українському дитячому садку. Концепція Софії Русової та сьогодення. *Дошкільне виховання*. 2016. №2. С. 2-5.
2. Волкова Н. Педагогіка: посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. 576 с.
3. Устименко І. Патріотичне виховання учнівської молоді, окреслене війною. *Педагогічний вісник*. 2022. №1-2. С. 26-29. URL: file:///C:/Users/Administrator%201/Downloads/PP_1_2-28-31.pdf

Юзва Юлія,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний

*університет імені Володимира Гнатюка,
Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент
Скуратко Тетяна*

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ШКОЛЯРІВ У ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ

Серед виховних напрямів в умовах воєнного стану, на нашу думку, найбільшої актуальності набуває національно-патріотичне виховання, яке закладає підвалини для формування ціннісних орієнтирів підростаючого покоління, формує національну свідомість школярів. Сьогодні, у час жертовної боротьби за світле незалежне майбуття України, надважливо, на наше переконання, виховувати дітей в дусі патріотизму, любові й поваги до своєї держави, мови, культури, звичаїв і традицій, історії; формувати у підростаючого покоління почуття гордості за свою країну, за духовні й матеріальні цінності рідного народу і свідомої готовності стати на захист усього свого, рідного.

Погоджуємося із думкою Н. Сеньовської та Т. Скуратко, що «в умовах воєнного стану пріоритетом усіх освітніх ланок України повинно стати патріотичне виховання дітей та молоді. Тільки за цієї умови українська нація може нормально функціонувати, бути «видимою» на міжнародній арені та формувати свідомих громадян, готових стати на захист держави й народу України» [2, с. 88].

Зауважимо, що питання патріотичного виховання дітей та молоді завжди було у полі зору українських та зарубіжних дослідників (Г. Ващенко, О. Духнович, Я. Коменський, А. Макаренко, І. Огієнко, Й. Песталоцці, С. Русова, Ж. Руссо, Г. Сковорода, В. Сухомлинський, К. Ушинський тощо).

В умовах воєнного стану сучасна педагогіка відчуває «потребу чіткіше сфокусуватися на патріотичному вихованні малих та юних українців; необхідність переглянути основні підходи до такої діяльності» [3, с. 471]. Надзвичайно важливим сьогодні є посилення патріотичного виховання

школярів у позакласній роботі з метою формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, держави, нації, мови, культури, історії. У цьому контексті, на наше переконання, знання історії рідного краю, своєї мови, літератури, культури виступає на перший план. Саме на основі історико-культурних знань учні мають можливість оцінювати минуле рідного краю і прогнозувати майбутнє.

На нашу думку, ефективними формами позакласної роботи у цьому контексті є: бесіди патріотичного спрямування; зустрічі з воїнами ЗСУ, ветеранами війни, волонтерами, культурними діячами; патріотичні акції («Малюнок захиснику», «Ангели пам'яті», «Голуби миру», «Лист-побажання захиснику», «Хвилина пам'яті», «Подарунок-оберіг для воїна»); виховні години патріотичного спрямування; квести-вікторини; ярмарки зі збором коштів на потреби ЗСУ; виставки-обговорення воєнної літератури (із запрошенням митців, що воюють, або воювали; людей, які втратили на війні своїх рідних і близьких); залучення учнів до волонтерської діяльності (організація та участь у ярмарках зі збором коштів для ЗСУ, плетіння маскувальних сіток, виготовлення окопних свічок тощо); години-пам'яті загиблим захисникам; години-реквіїм, приурочені загиблим у російсько-українській війні; відвідування художніх виставок на воєнну тематику з подальшим обговоренням; перегляд фільмів на воєнну тематику з подальшим обговоренням; відвідування театральних вистав патріотичного спрямування з подальшим обговоренням; майстеркласи з виготовлення виробів ручної роботи з метою вилучення коштів на потреби військових; відвідування мистецьких виставок у музеях, бібліотеках тощо з подальшим аналізом; майстер класи з медіаграмотності. Вважаємо, що надзвичайно важливо в умовах воєнного стану у позакласній роботі обговорювати з школярами книги митців, що воюють, або воювали, книги волонтерів, з яких перед учнями поставатиме яскравий приклад жертвовної любові до своєї Батьківщини. Цікавими у цьому контексті також є книги, приурочені світлій пам'яті Героїв (наприклад, повість Лесі Орляк «Ти зробив усе, що зміг», книга спогадів про живі події російсько-української війни Марії

Вітишин «Мій син – кіборг», збірки поезій Ольги Стецюк «Біль...Біль...Біль...», «Сум...Сум...Сум...», «Туга...Туга...Туга...» тощо). Запропоновані твори покликані виховувати справжню любов до рідного краю, бажання стати на захист Батьківщини у скрутну хвилину.

Отже, на наше переконання, для становлення громадянина-патріота рідної землі необхідно наповнити всі ланки навчально-виховного процесу (включаючи позакласну роботу) змістом, який би відображав історію, літературу, мистецтво, культуру, символіку, звичаї, традиції, природу рідного краю. Саме такий зміст забезпечуватиме формування в школярів почуття патріотизму, пошани до рідної землі. Вважаємо, що увесь комплекс виховного впливу, в якому активізовано етнокультурний потенціал України, повинен бути нормою існування життя учня в родинному осередку та сучасній шкільній установі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
2. Сеньовська Н., Скуратко Т. Освітній волонтерський проєкт «Україні потрібен кожен»: патріотичне виховання дітей та молоді в умовах воєнного стану. Сучасна освіта в глобальному і національному вимірах: виклики, загрози, ефективні рішення: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (з міжнародною участю) (м. Тернопіль, 17 жовтня 2024 р.) / упоряд.: Г. М. Мешко, І. М. Шульга. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2024. С. 88-92. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/34177>
3. Senovska N. Nestaiko I. Psychoanalysis and patriotic education in modern Ukrainian pedagogy. *Modern approaches to ensuring sustainable development. Edited by Valentyna Smachylo and Oleksandr Nestorenko. The University of Technology in Katowice Press, 2023. С. 469–477.* <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/33ba92a74a7c70f8ce3859b114f45150.pdf>